
Saksnr: 2021/675-9
Saksbehandlar Tone Stedal Haugland
Dato: 16.02.2021

Til: Hovudutval for kultur, idrett og integrering

Frå: Fylkesdirektør kultur, idrett og inkludering

Svar: spørsmål frå Håland (AP) - geografisk kriterie, regional verdi, i tilskuddsordningar

Spørsmålet til utvalgsleder:

- **Er utvalgsleder, eventuelt fylkesdirektør, enig med de nevnte problemstillingene knyttet til særlig det geografiske kriteriet i begrepet «regional verdi»?**
- **Kan utvalgsleder, eventuelt fylkesdirektør, gjøre noen refleksjoner rundt de skisserte problemstillingene og eventuelt andre hensyn som begrunner og forklarer begrepet «regional verdi»?**

I *Premiss: kultur. Regional kulturplan for Hordaland* er det utarbeida nokre gode betraktningar kring kommunalt og regionalt / fylkeskommunalt ansvar. Det er utdrag frå dette som vert brukt i retningslinene for fleire tilskotsordningar, m.a. i saka det vert vist til i spørsmålet - KULII PS 107/20: (Premiss: Kultur s. 17 – 20)

- Fylkeskommunen skal syte for at det finst organisatoriske og økonomiske verkemiddel som fremjar kvalitet, profesjonalitet, spesialisering, utjamning og samhandling på tvers av kommunegrenser og mellom forvaltingsnivåa.
- Det er kommunane som har ansvaret for førstelinja innan kultur- og idrettspolitikken. Å sikre eit mangfald av tilbod nært der folk bur og arbeider, er først og fremst kommunane si oppgåve. Fylkeskommunen skal ha oversynet og sikre at spesialiserte tilbod innan arena og aktivitetar skal vere tilgjengelege innan ein viss reiseavstand.

Ved tildelingar av fylkeskommunalt tilskot til kultur- og idrettsføremål er det krav om: B Tydeleg grunngjeving i regionale omsyn
Fylkeskommunen si regionale rolle er mellom anna nedfelt i kulturlova. Omsynet til det regionale er ein gjennomgåande premiss og føresetnad for tildelingar av tilskot til drift og tilskot, både direkte over budsjettet og innanfor etablerte tilskotsordningar.

Det regionale ansvaret må avgrensast mot og harmoniserast med kommunane og staten sitt ansvar.

Fylkeskommunen skal til dømes ikkje tildele tilskot, berre med ei lokalpolitisk grunngeving. Dette vil vere eit kommunalt ansvar. Samstundes er det sterkt ønskjeleg å medverke, i samarbeid med kommune, stat eller private på ein måte som samla sett gjev betre finansiering. Føresetnaden er at fylkeskommunen sitt bidrag speglar og tek hand om ei regional interesse og prioritering. Kva som elles ligg i omgrepet, vert vurdert nærare frå felt til felt og ofte konkret i samband med den einskilde tildelinga.

Det ligg to prinsipielle hovudkriterium til grunn:

1. Geografisk kriterium: geografisk nedslagsfelt og verkeområde.

Her er spørsmålet om den aktuelle verksemda omfattar fleire kommunar og/eller om tiltaket vert gjennomført eller har deltaking frå meir enn ein kommune. Eit døme kan vere tilskot til turneringar eller oppsettingar som vert gjennomført fleire stader i fylket. Som nemnt over, skal reint kommunale føremål takast hand om lokalt.

2. Funksjonskriterium: regional funksjon i kraft av oppdrag, storleik, fagleg tyngd, kvalitet og særpreg. Dette tek utgangspunkt i innhaldet i verksemda/tiltaket og kva verdi dette har lokalt, regionalt og i nokre tilfelle nasjonalt og internasjonalt. For større sentrale institusjonar følgjer det av verksemda sitt omfang, faglege tyngd og tyding for bebuarar i Hordaland at den har ein slik regional funksjon. Storleik og omfang treng ikkje vere avgjerande. Omsynet til fagleg kvalitet og graden av nyskaping m.m. kan også ligge til grunn for at ein institusjon eller eit tiltak har ei regional rolle. Også der det gjeld særleg smale felt, kan ein institusjon eller eit tiltak ha ein regional funksjon i kraft av eksklusivitet og særlege kvalitetar.

Når det gjeld det frivillige kulturlivet er det i størst grad det geografiske kriteriet som tel, mens funksjonskriteriet kjem tydelegare inn når det gjeld profesjonell kunst og kultur. Pilotprosjekt kan og ha regional verdi fordi resultat og kompetanse kan ha overføringsverdi.

I fylkeskommunal samanheng bruker vi ofte omgrepet region og regional utan at det finst ei ålmann, klår definisjon på kva dette er. Ulike fag- og ansvarsområde deler seg inn i ulike regionar. Når ein som fylkeskommune snakkar om regionar er den sikraste den negative definisjonen - at det gjeld meir enn ein kommune.

Ein kan – om ein vil - velje seg ein tydelegare definisjon på det geografiske regionskriteriet. Men når det gjeld funksjon er det noko meir vanskeleg, her krevst skjønsvurderingar i kvart enkelt tilfelle. Men uansett er vil det i praksis ofte vere naturleg å sjå desse to meir grunnleggande kriteria i samanheng.

Etter kommunereforma er fleire kommunar slått saman, og det kan vere nærliggande å argumentere for at desse framleis må vurderast som fleire kommunar. Det er likevel viktig å understreke at det er avgrensinga mellom det fylkeskommunale og det kommunale ansvaret som må vere avgjerande. Det er kommunestyret som må utvikle kulturpolitikk i sin kommune, retta mot det lokale kulturlivet.

Dersom folketalet skulle leggest til grunn, er det svært mange fleire tiltak i td Bergen kommune fylkeskommunen skulle hatt ansvar for (sjølv om ein ser bort frå at Bergen siden 1972 har bestått av tidlegare Bergen, Fana, Åsane og Arna). Når vi snakkar om regionalt omfang, tenkjer vi ofte fylkesfemnande eller femnande om større delar av fylket. Eit utgangspunkt kan til dømes vere minimum tre kommunar.

Kulturlova slår fast at kommunane har eit hovud- og førstelineansvar for kultur i sitt lokalmiljø. Dette gjeld særleg støtte til den jamne drifta av det frivillige kulturliv. Fylkeskommunane skal ikkje overta eller erstatte kommunane sitt lokale ansvar, men ha oversyn og sikre tilgjenge til spesialiserte kulturtilbod i regionen. Fylkeskommunen si *regionale utviklarrolle* skal liggje til grunn for tilskotsforvaltinga, og fylkeskommunen skal støtte kulturverksemder med regional eller nasjonal verdi. Det er kommunale prioriteringar som styrer den einskilde kommune sin kulturpolitikk, og fylkeskommunen bør ikkje gå inn å bøte på manglande kultursatsingar hjå kommunar. Like så mykje som å fokusere på omgrepet *regionalt* kan vi også fokusere meir på omgrepet *utviklingsaktør*. Det som vi prioriterer å støtte skal ha potensiale til å bidra til å utvikle kulturlivet i fylket.